

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 255/09-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. júla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. D. B., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 101/2003 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. D. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. mája 2009 doručená sťažnosť MUDr. D. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len

„okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 101/2003 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ 15. októbra 2003 podal okresnému súdu žalobu, ktorou sa proti odporcovi domáhal „náhrady škody z titulu ušlého zisku na nájomnom“ v sume 80 000 Sk a náhrady nemajetkovej ujmy v sume 5 000 000 Sk z titulu trvalého poškodenia zdravia. Podľa názoru sťažovateľa „súd je nečinný a vykonáva len jalové úkony“.

Ďalej sťažovateľ uviedol, že „konanie na prvostupňovom súde trvá 5 rokov a 7 mesiacov“, a poukázal aj na to, že „podal sťažnosť na prietahy a žiadal ich odstránenie prípisom zo dňa 21. 01. 2008, 13. 08. 2008 a 14. 04. 2009. Prietahy neboli odstránené.“.

Na základe týchto skutočností sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd vydal tento nález:

„II. A. Okresný súd v Žiline porušuje základné práva D. B. v konaní 13 C/101/03 garantované čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 medzinárodného dohovoru.

II. B. Okresný súd v Žiline je povinný zaplatiť D. B. primerané zadosťučinenie vo výške 50.000 Eur (pre opakované delikty) v lehote 15 dní od dňa doručenia Nálezu Ústavného súdu.

II. C. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu v Žiline bezodkladne konať bez ďalšieho porušovania základných práv D. B. a bez ďalších prietahov.“

Okrem uvedeného sa sťažovateľ domáha zaplatenia trov konania a taktiež žiada, aby mu bol v konaní o jeho sťažnosti ústavným súdom ustanovený právny zástupca z radov advokátov.

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. Pri skúmaní opodstatnenosti sťažností, ktorými sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd prihliada najmä na dĺžku trvania namietaného konania vychádzajúc súčasne zo svojej doterajšej judikatúry, podľa ktorej môže odmietnuť sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú okrem iného v prípade, keď zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré možno kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle uvedeného článku ústavy (napr. I. ÚS 57/01, II. ÚS 199/02, IV. ÚS 296/04).

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Vychádzajúc z uvedeného, z predloženej sťažnosti a zo súvisiaceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 13 C 101/2003 ústavný súd zistil, že napadnuté konanie začalo 15. októbra 2003, keď bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľa, ktorou sa domáhal priznania náhrady škody „*spôsobenej protizákonným konaním odporcu*“, a náhrady nemajetkovej ujmy v sume 5 000 000 Sk „*za trvalé poškodenie zdravia*“.

Ďalší priebeh napadnutého konania bol takýto:

- okresný súd na základe predloženého vyplneného tlačiva „Potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch“ uznesením z 18. decembra 2003 sťažovateľovi priznal oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne vyzval odporcu na predloženie vyjadrenia k žalobe, ktoré bolo okresnému súdu doručené 4. februára 2004,

- okresný súd uznesením z 9. februára 2004 odňal sťažovateľovi priznané oslobodenie od súdnych poplatkov,

- 26. februára 2004 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu o odňatí oslobodenia od súdnych poplatkov,

- predmetný spis okresného súdu spolu s odvolaním bol 3. marca 2004 predložený Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“),

- krajský súd uznesením sp. zn. 8 Co 83/04 z 31. mája 2004 zrušil uznesenie okresného súdu z 9. februára 2004, ktorým bolo sťažovateľovi odňaté oslobodenie od súdnych poplatkov, a vec mu vrátil na ďalšie konanie,

- okresný súd uznesením z 23. augusta 2005 prerušil napadnuté konanie do právoplatného skončenia konania vedeného Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. Ps 12/04 (konanie o spôsobilosti sťažovateľa na právne úkony),

- proti uzneseniu o prerušení konania okresného súdu podal sťažovateľ 5. septembra 2005 odvolanie,

- spis okresného súdu spolu s odvolaním bol krajskému súdu predložený 14. septembra 2005,

- krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 33/2005 z 27. februára 2006 zrušil uznesenie okresného súdu o prerušení konania a 7. marca 2006 bola vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie; v nasledujúcom období okresný súd realizoval jednoduché procesné

úkony vo vzťahu k Registru obyvateľov Slovenskej republiky a oslovil syna a dcéru sťažovateľa v súvislosti s ich prípadným ustanovením za opatrovníka, čo obaja odmietli,

- po opätovnom prerušení napadnutého konania uznesením okresného súdu z 26. marca 2007 podal sťažovateľ proti tomuto uzneseniu odvolanie, ktoré bolo uznesením krajského súdu z 2. augusta 2007 odmietnuté, pretože súdne konanie, ktoré bolo dôvodom prerušenia napadnutého konania, medzičasom právoplatne skončilo,

- uznesením okresného súdu z 26. júna 2007 bola za hrubo urážlivé podanie sťažovateľovi uložená poriadková pokuta v sume 12 500 Sk,

- po doručení odvolania sťažovateľa proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty zákonná sudkyňa oznámila v súlade s § 15 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) dôvody svojho vylúčenia,

- opatrením predsedu okresného súdu z 20. septembra 2007 bola vec náhodným výberom pridelená inej zákonnej sudkyňi,

- okresný súd prípisom z 27. septembra 2007 vyzval sťažovateľa, aby mu v lehote 15 dní zaslal vyplnené tlačivo „Potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch na oslobodenie od súdnych poplatkov“,

- okresný súd uznesením z 21. novembra 2007 odňal sťažovateľovi úplné oslobodenie od súdnych poplatkov priznané uznesením okresného súdu z 18. decembra 2003 a súčasne mu neustanovil zástupcu z radov advokátov,

- sťažovateľ sa podaním z 30. novembra 2007 odvolal proti uzneseniu okresného súdu z 21. novembra 2007,

- 13. decembra 2007 okresný súd predložil spis spolu s odvolaním na rozhodnutie krajskému súdu a 20. decembra 2007 zaslal k odvolaniu aj zmenu návrhu na rozhodnutie vo veci samej uskutočnenú podaním sťažovateľa z 11. decembra 2007,

- krajský súd uznesením z 29. januára 2008 potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu z 21. novembra 2007,

- krajský súd uznesením z 10. marca 2008 potvrdil uznesenie okresného súdu z 26. júna 2007 o uložení poriadkovej pokuty sťažovateľovi,

- okresný súd prípisom z 30. apríla 2008 vyzval sťažovateľa, aby v lehote 10 dní upresnil návrh na rozhodnutie vo veci (petit), ako aj označenie odporcu,

- sťažovateľ podaním z 8. mája 2008 požiadal okresný súd o ustanovenie advokáta,

- okresný súd uznesením z 2. septembra 2008 zamietol „*žiadosť navrhovateľa zo dňa 8. 5. 2008 o ustanovenie zástupcu z radov advokátov*“,

- sťažovateľ podaním z 12. septembra 2008 znovu požiadal okresný súd o ustanovenie advokáta pre celé konanie,

- zákonná sudkyňa prípisom zo 17. apríla 2009 vyzvala sťažovateľa, aby v lehote troch dní písomne oznámil, či podanie z 12. septembra 2008 je odvolaním proti uzneseniu o ustanovení advokáta, alebo je novou žiadosťou o ustanovenie advokáta,

- sťažovateľ reagoval na výzvu okresného súdu zo 17. apríla 2009 podaním doručeným okresnému súdu 5. mája 2009,

- okresný súd 29. mája 2009 opätovne vyzval sťažovateľa, aby v lehote 10 dní písomne oznámil, čoho sa domáha (upresnil znenie petitu).

Ústavný súd posúdil všetky úkony okresného súdu v napadnutom konaní konštatujúc, že okresný súd v doterajšom priebehu v zásade postupoval plynulo s primeranými odstupmi medzi jednotlivými procesnými úkonmi. Je pravda, že ústavný súd v postupe okresného súdu zistil viac než ročnú nečinnosť v období od júna 2004, keď mu bolo doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 8 Co 83/04 z 31. mája 2004, do 23. augusta 2005, keď okresný súd uznesením z 23. augusta 2005 prerušil konanie. Toto obdobie v kontexte s celým doterajším priebehom konania však ústavný súd vyhodnotil iba ako ojedinelý prieťah.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoje predchádzajúce rozhodnutia, v ktorých opakovane vyslovil, že ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe nemusí ešte zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04). Nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 92/03).

Ako už bolo uvedené, ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu okrem iného zistil, že toto konanie bolo uznesením z 23. augusta 2005 prerušené z dôvodu, že na Okresnom súde Bratislava II prebiehalo konanie vedené pod sp. zn. Ps 12/04 o spôsobilosti sťažovateľa na právne úkony. Je však potrebné uviesť, že krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 33/2005 z 27. februára 2006 zrušil uznesenie okresného súdu o prerušení konania, pričom v odôvodnení svojho uznesenia krajský súd uviedol, že *„z pomerne rozsiahlych podaní navrhovateľa v súdnej veci, vrátane súvisiacich príloh je zrejmé, že správanie sťažovateľa rozhodne nie je štandardné. S poukazom aj na jeho vlastné vyjadrenia možno mať dôvodné pochybnosti o jeho schopnosti samostatne hájiť (v širšom význame) svoje práva pred súdom. Vhodným opatrením sa javí ustanovenie opatrovníka a nadväznú dôslednú uplatňovanie bremena tvrdenia a dôkazného bremena vo vzťahu k uplatňovaným nárokom.“*

Po zrušení rozhodnutia okresného súdu o prerušení konania v súlade s vysloveným právnym názorom krajského súdu okresný súd oslovil syna a následne dcéru sťažovateľa v súvislosti s ich eventuálnym ustanovením za opatrovníka na zastupovanie sťažovateľa v napadnutom konaní. Potom, ako obaja oslovení opatrovníctvo odmietli, okresný súd uznesením z 26. marca 2007 napadnuté konanie opätovne prerušil do právoplatného skončenia konania vedeného Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. Ps 12/04.

Napriek tomu, že sťažovateľ právoplatným rozhodnutím sp. zn. Ps 12/04 z 15. mája 2007 nebol pozbavený ani obmedzený v spôsobilosti na právne úkony, ústavný súd nevyhodnotil ako zbytočné prietahy časový úsek konania, v ktorom okresný súd realizoval procesné úkony v snahe zabezpečiť sťažovateľovi opatrovníka prostredníctvom jeho dospelých detí a následne prostredníctvom právneho zástupcu.

Ústavný súd z predloženého súdneho spisu okresného súdu zistil, že spomalenie doterajšieho priebehu napadnutého konania vedeného okresným súdom spôsobil v rozhodujúcej miere sám sťažovateľ. Okresný súd v súvislosti s rozšírením návrhu sťažovateľa na rozhodnutie vo veci samej o ďalšie návrhy prípisom z 27. septembra 2007 zisťoval aktuálne majetkové pomery pre posúdenie žiadosti sťažovateľa o ustanovenie

právneho zástupcu a po vyhodnotení údajov vyplývajúcich z predloženého tlačiva a všetkých známych skutočností rozhodol uznesením z 21. novembra 2007, že odníma sťažovateľovi úplné oslobodenie od súdnych poplatkov, ktoré mu priznal svojím uznesením z 18. decembra 2003. Súčasne rozhodol, že neustanovuje sťažovateľovi zástupcu z radov advokátov. Krajský súd uznesenie okresného súdu napadnuté odvolaním sťažovateľa v odvolacom konaní 29. januára 2008 potvrdil.

Ďalšie spomalenie konania, ktoré možno pripísať na ťarchu sťažovateľa, bolo vyvolané jeho písomným podaním s hrubo urážlivým obsahom, za ktoré mu okresný súd uznesením z 26. júna 2007 uložil poriadkovú pokutu v sume 12 500 Sk. Po doručení odvolania sťažovateľa proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty zákonná sudkyňa oznámila v súlade s § 15 OSP dôvody svojho vylúčenia vo veci. Následne opatrením predsedu okresného súdu z 20. septembra 2007 bola vec náhodným výberom pridelená inej zákonnej sudkyňi, čo spôsobilo predĺženie priebehu konania v súvislosti s nutnosťou naštudovať obsah spisu pred rozhodnutím o ďalšom postupe v konaní.

Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je potrebné odmietnuť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

2. Pokiaľ ide o sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v súvislosti s namietaným porušením označeného základného práva argumentuje celkovou nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní. V systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, tempo a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Aj keď doterajší priebeh napadnutého konania nie je optimálny, okresný súd sa neodmietol zaoberať návrhom sťažovateľa, ktorým uplatňoval náhradu škody, no doterajší

priebeh predmetného konania ani jeho doterajšia dĺžka zatiaľ nesignalizujú možnosť prijatia záveru, že v danom prípade by mohlo ísť o denegatio iustitiae.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, iba že by namietané porušenie tohto základného práva dosahovalo takú intenzitu, že by s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu (najmä predmet konania, teda čo je pre sťažovateľa v stávke) bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07).

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zjavne neopodstatnená.

3. Pri prerokovaní tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, keď v sťažnosti okrem iného vo vzťahu k okresnému súdu uviedol, že *„dodnes rozhodol chybné o neoslobodení od súdnych poplatkov a neustanovení advokáta“*, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý ustanovuje právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva na ústavnom súde iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy.

Okresný súd uznesením z 21. novembra 2007 priznané oslobodenie od súdnych poplatkov sťažovateľovi odňal a súčasne mu neustanovil právneho zástupcu z radov advokátov. Podaným odvolaním sa sťažovateľ domáhal, aby krajský súd uznesenie okresného súdu zrušil. Z uvedeného vyplýva, že námietka porušenia označeného základného práva v podobe odvolania smerujúca proti rozhodnutiu okresného súdu bola predmetom rozhodovania krajského súdu. V rámci tohto inštančného postupu krajský súd ako súd odvolací rozhodnutie prvého stupňa preskúmal a svoj právny názor vyjadril v potvrdzujúcom uznesení z 29. januára 2008.

Vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo preto v právomoci ústavného súdu preskúmať uznesenie okresného súdu, pretože jeho preskúmanie na základe podaného odvolania sťažovateľom patrilo do právomoci krajského súdu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júla 2009